

۲ جنوری ۲۰۲۲

داکتر عبدالرحمن زمانی

کمپاین و تلاش انگلیس ها به نفع سپه سالار نادر خان (از لابلای اسناد آرشیف انگلستان)

به تعقیب اسنادی که نشان میداد سپه سالار نادر خان بهترین کاندید انگلیس ها برای تاج و تخت بود، درینجا دو سند دیگری را از اسناد محرمانه مربوط به دفتر هند بریتانوی در آرشیف لندن خدمت علاقمندان تاریخ معاصر افغانستان تقدیم میکنم که از کمپاین و تلاش انگلیس ها به نفع سپه سالار نادر خان پرده برمیدارد.

هر دو سند با میکوناچی ارتباط میگیرد، کسی که در دوران اغتشاش منگل بحیث شارژدافیر سفارت انگلستان در کابل وظیفه داشت، در دوران اغتشاش شینوار، بحیث پولیتیکل ایجنت یا مأمور سیاسی در ایجنسی کرم همزمان با جاسوس مشهور انگلیس، کرنیل لارنس مشهور به لارنس عربی تحت نام «پیر کرم شاه» و اسم مستعار «ایرمن شاو»، برای سرنگونی رژیم امانی فعالیت داشت، و بعد از تخت نشینی محمد نادر خان بحیث سفیر جدید انگلستان در کابل مقرر شد.

تلگرام شماره ۱۱۱- این مؤرخ ۲ فیروزی ۱۹۲۹ کمشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی ضمن ارزیابی اوضاع سمت جنوبی به مرکز و سفارت کابل اطلاع میدهد که در ولایات جنوبی ادعای علی احمد خان [برای پادشاهی افغانستان] بصورت عمومی هیچگاهی قابل قبول واقع نشده، تمام اقوام از حبیب الله [کلکانی] نفرت کامل داشته و لغو اصلاحات باعث عکس العمل شدید و حمایت از امان الله خان شده است. کاندیدان جدید مانند نادر خان و غوث الدین شاید مورد قبول قرار گیرند.

تلگرام شماره ۱۱۲ مؤرخ ۳ فیروزی ۱۹۲۹ کمشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی نشان میدهد که میکوناچی حتی قبل از حرکت محمد نادر خان از فرانسه برای او بحیث پادشاه آینده افغانستان مشغول کمپاین بود. در ملاقات های وی با ملک های عمده قوم جاجی سه نکته اساسی مورد بحث قرار گرفته و توافقاتی حاصل شده بود. این نکات عبارت بودند از (۱) حمایت از نادر خان بحیث پادشاه، (۲) کمک بمقابل مداخلات روسیه شوروی، و (۳) تعیین ۱۲ نماینده از هر قوم سمت جنوبی بمقصد انتخاب پادشاه در جرگه که بعد از ماه رمضان دائر خواهد شد.

در عین حال شاه محمود خان برادر کوچکتر محمد نادر خان نیز شام پنجم فیروزی یک ملاقات شش ساعته با همفریز سفیر انگلیس در کابل داشت. شاه محمود خان درین ملاقات به سفیر انگلیس گفت که درین چند روز آخر بحیث منشی خصوصی حبیب الله کلکانی کار کرده و از طرف او مأمور شده است تا فردا برای تشویق اقوام به صلح و قبولی شاه آینده از طریق جرگه به ولایات مشرقی و جنوبی سفر کند. وی راجع به حبیب الله کلکانی

د پانو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دلیکنی د لیکنیزې ښې پاڼوالې د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

علاوه کرد که او [حبیب الله کلکانی] دارای یک کرکتر قوی بوده و عدالت پسند میباشد. وی کودتای حبیب الله را با کودتای رضاشاه مقایسه نموده که به عقیده وی زیاد دوام نخواهد کرد. او مطمئن بود که حبیب الله به نفع یکی از نجیب زادگانی که از خانواده امان الله نباشد و برای اقوام قابل قبول باشد، استعفا خواهد کرد.

به عقیده شاه محمود خان جلوگیری از وخامت اوضاع و خطر تخریب سفارت انگلیس یا به عبارت دیگر همه چیز به آمدن هرچه زودتر نادر خان و برادرانش بستگی دارد. درین ملاقات شاه محمود خان به سفیر انگلیس میگوید که تمام پشتون ها از امان الله خان نسبت مداخله اش در امور دینی و عنعنات شان و خروج از دایره ایمان نفرت دارند. (تلگرام شماره ۱۱۲ مؤرخ ۳ فبروری ۱۹۲۹ کمشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی).

منابع

- اسناد محرمانه آرشیف هند بریتانوی در لندن ، . تلگرام شماره ۱۱۱- این مؤرخ ۲ فبروری ۱۹۲۹ کمشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی ، دوسیۀ شماره L/P&S/10/1301 اسناد سیاسی و محرم.
- اسناد محرمانه آرشیف هند بریتانوی در لندن ، تلگرام شماره ۱۱۲ مؤرخ ۳ فبروری ۱۹۲۹ کمشنر عمومی ایالت سرحدی شمال غربی .
- اسناد آرشیف انگلستان، تلگرام شماره ۱۲۲ مؤرخ ۸ فبروری سفیر کابل به وزارت خارجه انگلستان.

(پایان)

د پانو شمیره: له 2 تر2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ